

de nieuwe muze

Nelson Freire

Dominic Seldis

Delft Chamber Music Festival

Rosanne Philippens

Lorenzo Viotti

Stembevrijding

10 vragen voor pianoduo Beth & Flo

Klassieke muziek uitvoeren met een knipoog naar het theater, of zelfs in het theater, kan dat? Als het aan de getalenteerde jonge pianistes Elsbet Remijn en Claudette Verhulst ligt wel. Samen vormen zij het verfrissende pianoduo Beth & Flo, dat opereert op de scheidslijn van hoogwaardig klassiek en lichtvoetig cabaret. Ze deinzen nergens voor terug en oogstten al veel succes met hun voorstelling Slaande Ovatie, die het midden hield tussen boksen en pianospelen. Met veel humor en flair brengen zij serieuze composities van Dvorak, Brahms, Saint-Saëns en

Rachmaninoff tot aan Shostakovich, Gershwin en de jonge Nederlandse componist Robin Naeff over het voetlicht, gelardeerd met liedjes, grappen en lichamelijk 'stuntwerk'. Wie zich daar een slechte schoolvoorstelling bij voorstelt, komt bedrogen uit. Want Beth & Flo zijn echt heel grappig en ze spelen bovendien voortreffelijk piano, zowel solo als duo. 10 vragen aan twee ondernemende pianistes, die bij uitstek geschikt zijn om de barrières tussen elitair en populair te slechten en klassieke muziek te promoten in theaters, op scholen en in de concertzaal.

tekst: Wenneke Savenije

1 Jullie hebben elkaar in de klas van Rian de Waal (1958-2011) aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag ontmoet. Was het liefde op het eerste gezicht?

F: Rian was een geweldige docent en ik ben dankbaar dat ik bij hem les mocht krijgen. Zo'n fijne en sympathieke man!

B: Hij zei altijd in de les: 'Mijn doel is om mijzelf zo snel mogelijk overbodig te maken.' Dat vind ik een top-instelling voor een docent, ik heb zoveel van hem geleerd! We denken nog heel vaak aan hem.

F: Toen we elkaar in zijn klas leerden kennen, werden we al snel vriendinnen – maar we konden geen noot samenspelen! Echt álles deden we anders, als we soms voor de grap een quatre-mainsje probeerden: als ik piano wilde....

B: ... speelde ik forte! En als ik vooruit wilde...

F: ... voelde ik juist voor rubato!

B: Maar het is gelukkig goed gekomen haha!

2 Vervolgens studeerden jullie in 2014 allebei af bij een ander: Ellen Corver en David Kuijken. Zijn jullie daarvoor pianistisch nog verder van elkaar af komen te staan?

F: Ik heb daarna inderdaad voor David Kuijken gekozen.

verantwoordelijkheid voor mijn muzikale keuzes te nemen. Dan zei hij: 'Okee, ik hoor dat je dit of dit doet. Dat kán. Maar waarom?' En dan kwam hij met een totaal overtuigend argument vanuit de partituur, waaruit fijntjes bleek dat hij er nét iets beter over had nagedacht dan ik.

F: Bij Rian heb ik onder andere *Au bord d'une source* van Liszt gestudeerd. Ik weet nog goed hoe hij me altijd hielp met hoe ik het moest studeren: in kleine groepjes die hij in een zorgvuldig mini-handschrift in de partituur tekende. Studeermanieren leerde ik dus van hem: hoe ik een technisch moeilijk stuk in kleine bouwsteentjes te lijf moest gaan.

B: Trouwens ook niet onbelangrijk om onze allereerste docenten te noemen, die hebben tenslotte het vuurtje aangewakkerd. Bij mij was dat Farida Zeynal.

F: En bij mij Mieke van der Aalst.

3 In 2013 kwamen jullie op het idee om een pianoduo te worden. Wat was de aanleiding?

F: Haha, we hebben nooit bedacht om een pianoduo te worden! We hadden alleen bedacht dat we allebei zo graag eens op een andere manier wilden optreden dan we gewend waren. We wilden met kostuums, we wilden zingen, we wilden theater!

B: Ja heel simpel eigenlijk, bijna kinderachtig, we wilden gewoon 'spelen'.

F: En toen zag Elsbet het Café Theater Festival voorbijkomen. Op Facebook. Ze zit namelijk altijd op Facebook.

B: Klopt. Ik zag dat en ik dacht, dit is onze kans! Het was een oproep voor 'makers' om een korte voorstelling te ontwikkelen. Alles mocht, je hoefde geen professionele theatermaker te zijn, je hoefde alleen maar een goed idee in te sturen.

F: Dus wij dat doen, werden we nog toegelaten ook!

B: Stonden we daar, als enige klassieke types op een theaterfestival, met een digitale piano midden in een Utrechts café.

F: Bach en Brahms tussen het bier! Dat was de geboorte van Beth & Flo.

4 Waar komt jullie beider affiniteit met het theater vandaan? Zo te zien hebben jullie ook wel wat met ballet, yoga of turnen, want de lenigheid waarmee jullie o.a. van kruk wisselen en in *Carnaval des Animaux* voor kangoeroe spelen is bij veel pianisten ver te zoeken...:)

F: Als ik denk aan theater, dan is voor mij humor een heel belangrijk element. Humor is voor mij bijna een noodzaak om het leven een beetje te

foto: Paul de Muyl

Ik heb ontzettend veel van hem geleerd, niet alleen muzikaal maar zeker ook technisch. Terugkijkend heb ik het gevoel dat hij me ook als persoon sterker heeft gemaakt.

B: Ellen Corver heeft vooral mijn vingers sterker gemaakt, haha! In haar lessen ging het veel over de onafhankelijkheid van alle vingers, en daar heb ik heel veel aan gehad. Van Rian heb ik meegenomen om

Beth & Flo

ratiebron geweest voor het verhaal en de context van onze voorstellingen. We ontdekten bijvoorbeeld dat Rachmaninoff en Gershwin elkaar hebben ontmoet, en dat vonden we een fantastisch uitgangspunt voor een voorstelling! Dat werd dus *Rachtime*, de voorstelling die we in seizoen 2019-2020 spelen.

F: Inmiddels hebben Rachmaninoff en Gershwin daarin gezelschap gekregen van Smetana, Saint-Saëns en van Ruben Naeff, één van onze lievelingscomponisten.

B: We zijn met hem bevriend op Facebook!

F: Het belangrijkste in onze concerten vinden we dat mensen zich openen en ontvankelijk worden voor de muziek. Natuurlijk kan dat ook gebeuren in een concert met enkel muziek, maar wij denken en merken dat juist door verrassingen en onverwachtse wendingen, het publiek zich nog makkelijker openstelt.

B: Het is mooi om mensen een beetje in de war te brengen en ze ondertussen hardcore klassieke stukken te voeren.

6 «Slaande Ovatie» was een topvoorstelling: boksen en pianospelen, heel spannend en ontroerend. Waar kwam het idee vandaan?

F: Ja, Slaande Ovatie! Dat was zo'n intense voorstelling, ik verlang er nog vaak naar terug. Intens, omdat we fysiek en muzikaal echt tot het uiterste zijn gegaan. Het bleek een ontzettend interessant experiment omdat mijn lichaam door de uitputting van het vechten uiteindelijk niet meer kon doen wat ik wilde. Aan het eind van elke voorstelling kon ik alleen maar huilen en was ik helemaal op. Het slotstuk was een Prelude van Bach, die Elsbet speelde, en die kwam zó direct binnen. Omdat ik geen enkel verweer meer had.

B: Het idee kwam van regisseur Jorinde Keesmaat. Wij wilden heel graag iets met haar maken, carte blanche, en toen zij ons ontmoette dacht zij: 'Hier zitten twee lieve meisjes voor me, daar moeten we mee de rauwheid in.' Dus toen stelde ze boksen voor, en ze dacht dat we daar 'nee' tegen zouden zeggen.

F: Maar wij zeiden natuurlijk 'ja', haha.

B: Tijdens het maken en repeteren – we hebben zo'n drie maanden privé bokstraining gehad – bleek dat het proces van toewerken naar een concert bijna hetzelfde is als toewerken naar een bokswedstrijd. De trainer, Erwin van der Meulen, een rasechte Amsterdamse vechter met een hart van goud, heeft ons met eindeloze toewijding en vakkundigheid klaargestoomd voor de uitvoeringen. Niet alleen op boks-gebied, maar ook mentaal!

7 Wat is überhaupt de kracht van klassieke muziek?

F: Het is een cliché, maar voor mij zit in klassieke muziek álles. Ontroering tot grote vreugde. Ik haal er troost uit. Zelf hou ik heel erg van Rachmaninoff en van Liszt, vooral de lyrische Liszt! Hij wordt vaak gezien als de 'show-off-componist' met veel virtuositeit en octavengeweld, maar ik vind dat hij juist ook prachtige lyrische lijnen en melodieën heeft. Die zoek ik graag op. Bij Rachmaninoff hou ik er zo van hoe hij toewerkt naar

een hoogtepunt, en daarna nog één en nog één!

B: Voor mij heeft Bach de meeste power. Alles klopt in Bach, het swingt en het zweeft, het geeft elektriciteit in mijn brein.

F: Daarom speelt ze ook élke dag eventjes Bach.

B:

F: Haha!

8 Hoe kan het publiek die kracht ervaren? En zien jullie de toekomst van de klassieke muziek somber in?

B: Ook een cliché, maar klassieke muziek gaat heel diep. Daarom wordt het denk ik ook vaak ervaren als 'moeilijk' of 'ontoegankelijk'. Natuurlijk is het niet ontoegankelijk, het is zit juist heel dicht op je ziel. Dus ja, je moet wel een beetje graven om erbij te kunnen.

F: Je openstellen om het toe te laten.

B: Ik denk dat het daarom voor de meeste tieners ook heel moeilijk is om naar klassiek te luisteren, want bij hen komen al die emoties en zo net uit de diepte omhoog borrelen. Daar moeten ze vaak al tegen knokken, dus als je blijft niet ook nog eens muziek horen die daaraan appelleert, zeker niet in het openbaar, want dan ontplof je! Zo stel ik het me voor. Voor jonge kinderen is dat véél makkelijker, die staan overal voor open! Dus als je daar een bodempje weet te leggen voor het houden van klassieke muziek, dan hoeven we ons volgens mij geen zorgen te maken over het voortbestaan ervan!

9 Is het nodig om de muziek van «oude» componisten als Bach, Haydn, Mozart, Schubert, Schumann, Rachmaninoff enz op te leuken? Heeft het jongere publiek extra nodig om überhaupt open te kunnen staan voor de wereld van de klassieke muziek?

B: Welnee, de muziek heeft helemaal niets nodig! Die is al helemaal opgeleukt van zichzelf. Maar het concept

'klassiek concert' kan wel schwing gebruiken, vinden wij.

F: Dat is ook eigenlijk wat wij doen: we veranderen niets aan de muziek, alleen de vorm van het concert is bij ons anders. Die mag zeker luchtiger, met meer interactie en met wat meer schijt aan de conventies die door de jaren heen zijn ontstaan.

10 Wat zijn jullie toekomstplannen? En wat zouden jullie willen doen als jullie geen Beth en Flo pianoduo waren?

F: Eén van mijn toekomstdromen is om met ons duo meer in theaters te spelen. Een theatertournee lijkt mij geweldig! Concertseries zou ik ook niet willen 'verliezen', maar als we de mogelijkheid krijgen ons ook meer en meer in theaters te begeven, is dat voor mij een droom die uitkomt. Ook meer in het buitenland spelen is voor mij een streven. We werken op dit moment hard om deze dromen werkelijkheid te laten worden en dat voelt erg fijn. Als ik geen pianoduo was, zou ik nog meer solo spelen... en Elsbet steeds meesleuren naar mijn concerten. Want ja, dat is echt niet leuk hoor zo in je eentje wachten voordat je op moet haha!

B: Daar sluit ik me helemaal bij aan! Ik zou waarschijnlijk veel samenspelen met anderen. Met zangers, mooie liederen en zo, dat vind ik leuk...

F: Of je zat gewoon echt de hele dag op Facebook. Waarschijnlijk wel.

B: Ja, waarschijnlijk wel.

5 Op de een of andere manier doet jullie humor me een beetje denken aan Annie MG Schmidt: niet al te ingewikkeld maar best scherp en vooral ook heel menselijk. Wie bedenkt het verhaal, de context en de grappen van jullie voorstellingen?

F: Wat leuk, Annie MG Schmidt!

B: Meestal is de muziek tot nu toe de inspi-